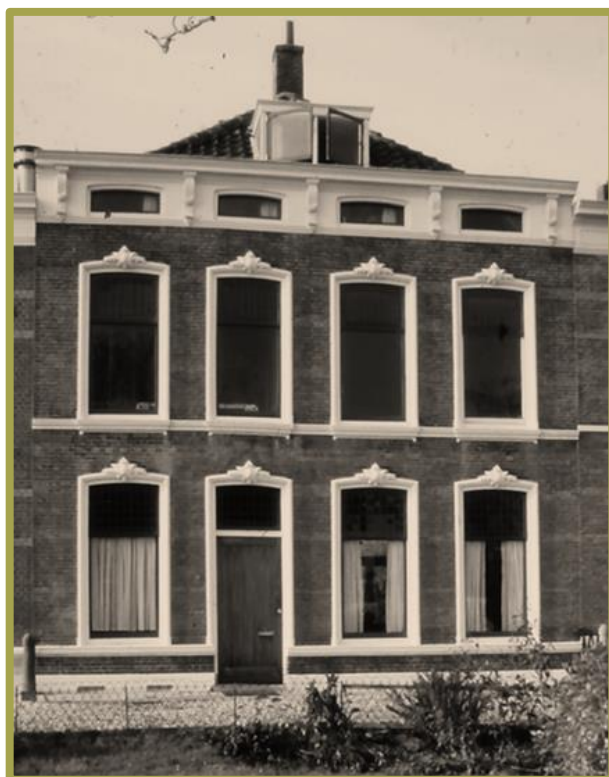

Bijl 8

Gemeentelijk monument sinds 2004

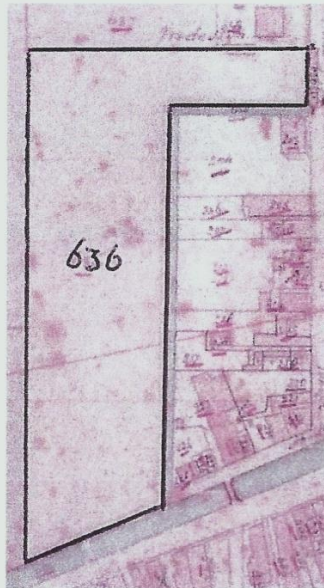

“Woonhuis op rechthoekige plattegrond met vier vensterassen. Twee hoge woonlagen, plus zolder met mezzanino. Gevel van rode baksteen in staand verband met speklagen in gele steen. Brede geprofileerde raamlijsten in stuc met bekroning in lofwerk. Onder fries en raamkozijnen totaal drie cordonlijsten. Geprofileerde gootbak, fries met mezzaninoramen en vijf geormanteerde gootconsoles. Lage grijze stucplint. Hardstenen voorstoep met twee hardstenen stoeppalen. De deuren en vensters zijn licht getoogde vereenvoudigde schuifvensters, met glas- in- lood in bovenlichten. Vier mezzaninoramen met getoogde bovendorpel. Originele voordeur met panelen. Het schilddak met geglazuurde Oudhollandse pannen, zwart. Originele centrale nokschoorsteen voor. In voorschild dakkapel met stolpramen.”

Inleiding.

De zgn. "Oude Bijl" met de huidige huisnummers 4 t/m 11 volgens de Kadasterkaart van 1820 was dit een boomgaard als Kadasternummer sectie C no. 636.

Volgens de oorspronkelijk aanwijzende tafels van 28 juli 1828 in eigendom van de op 10 november 1774 geboren rentmeester Willem Gibo, dijkgraaf van de polder Oud-Beijerland van 1840- 1858, gemeenteraadslid 1813- 1855. Willem Gibo is op 15 april 1795 getrouwd met de op 6 februari 1771 geboren Elizabeth van der Werf.

Willem Gibo overlijdt op 28 oktober 1858. Na het overlijden van Willem Gibo wordt de op 21 november 1833 geboren Aagje van Straten universeel erfgenaam van haar oudoom van al zijn bezittingen. Aagje van Straten en haar echtgenoot Pieter Hoogenboom worden capabel geacht om het omvangrijke bezit als blijvend geheel te beheren. Op 13 januari 1881 wordt een deel van de boomgaard "De Bijl" verkocht aan de op 11 februari 1841 geboren timmerman/architect Pieter Smit Fopzoon en de op 17 juli 1849 in Piershil geboren directeur van de cementfabriek Willem Bottenberg.

In de eerste notariële akten en bij het Kadaster wordt de panden aangemerkt als:
"staande en gelegen aan de Lange Voorstraat/ op de Bijl".

Dit pand is 1881 gebouwd door de op 26 december 1849 (akte 86) in Bodegraven geboren onderwijzer en latere bewoner Arie Scheer. De onderbouwing komt voort uit de notulen van burgemeester en wethouders van 1 november 1881 ¹. Hierin komt ter sprake dat Bottenberg en Smit de gemeente een voorstel hebben gedaan over de beschoeiing van de Vliet. En men spreekt dan over *"vanaf de Waterstal tot aan het huis van de heer Scheer"*. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat het huis in aanbouw is of gereed is.

Arie Scheer kocht de bouwgrond van Pieter Smit Fopzoon en Willem Bottenberg. De bouwgrond is onderdeel van de boomgaard met als Kadastraal nummer sectie D no. 1252.

¹ Inventarisnummer 154, gemeentelijk archief Oud-Beijerland.

Later wordt het Kadastraal nummer sectie D. no. 2125. Het eerste huisadres is wijk B no. 66a. later is het 66b.
(bron: Kadaster art. 1772- 1).

Volgens het bewonersregister 1876-1884 woont hier de op 5 november 1845 (akte 147) geboren kandidaat-notaris en secretaris van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw Piershil, Albertus Barendinus de Vries van Meerten. Hij is getrouwd op 28 maart 1877 (akte 4) in Oud-Beijerland met de op 12 augustus 1842 (akte 36) in Rhoon geboren Pieterella Lengkeek. Zij is de weduwe van Teunis den Hoedt.

Zij gaan in het pand wonen samen met de zoon van Pieterella Lengkeek uit haar eerder huwelijk de op 21 januari 1870 (akte 17) geboren Aart Abraham de Hoedt.

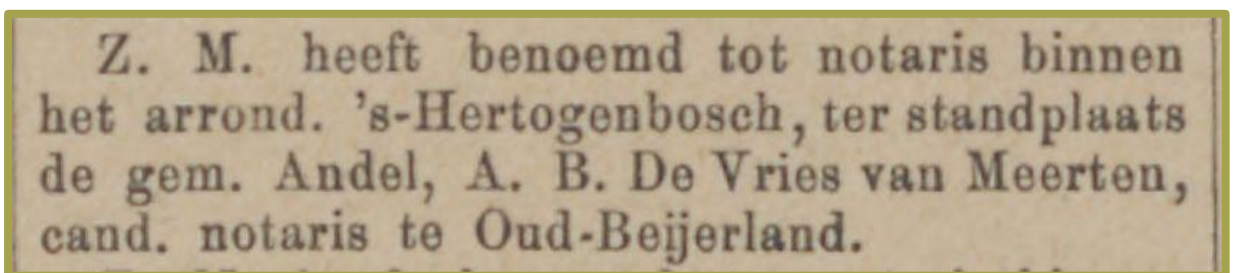
Albertus Barendinus de Vries van Meerten is de zoon van de predikant Dirk Karel van Meerten. Bij de geboorteaangifte geeft hij hem de voornamen: "*Albertus Barendinus de Vries*".

Albertus Barendinus de Vries van Meerten wordt bij schrijven van 15 december 1883 benoemd tot lid van het Burgerlijk armbestuur, op 17 december laat hij weten de benoeming aan te nemen.²

In het gezin worden de volgende kinderen geboren :

- Francina Maria geboren 22 januari 1883 (akte 23)
- Dirk Karel geboren 22 januari 1885 (akte 10)
overleden 15 februari 1885 (akte 29).

Het gezin vertrekt op 19 oktober 1885 naar Andel (NB), waar Albertus Barendinus is benoemd tot notaris.

Tilburgsche Courant van 6 september 1885.

Albertus Barendinus de Vries van Meerten overlijdt op 6 april 1895 (akte 29) in Loosduinen, overlijdensakte opgemaakt in Andel (NB) (akte 14). Pieterella Lengkeek overlijdt in Rijswijk op 27 maart 1902.

² inventarisnummer 268, gemeentelijk archief Oud-Beijerland.

In het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard van 23 september 1885 wordt vermeld dat het huis te huur is.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij de eigenaren P. Smit en W. Bottenberg of bij de bewoner.

Arie Scheer wordt in deze advertentie niet als eigenaar genoemd. Kennelijk is hij in eerste instantie ook niet van plan het huis zelf te gaan bewonen.

Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard van 23 september 1885

Het pand wordt na 19 oktober 1885, bewoond door de eigenaar; de op 26 december 1849 (akte 86) in Bodegraven geboren onderwijzer Arie Scheer, en zijn op 2 januari 1859 (akte 1) geboren echtgenote Gerritje Hoogenboom, met wie hij op 8 december 1881 (akte 49) is getrouwd. Zij wonen er met met hun kinderen:

- Pieter geboren op 13 september 1882 (akte 158)
- Anthony geboren op 15 december 1884 (akte 203)
- Agatha Adriana geboren op 9 september 1887 (akte 165) en
- Johan Willem geboren op 30 juni 1893 (akte 122).

Zoon Pieter Scheer zal in 1916 aan de Oostkade een machinefabriek beginnen onder de naam "*de Oude Maas*".³

Arie Scheer is hoofd van de ULO aan de Oost- Voorstraat en in de periode 1904-1905 tevens directeur van de Normaalschool. In 1887 is hij een van de oprichters van de "*Oud-Beijerlandsche Hoogdruk Waterleiding Maatschappij*".⁴

Van 1911-1920 is hij lid van de gemeenteraad voor de Liberale en gedurende 1912-1913 voorzitter van het bestuur van de Ambachtsschool. In 1913, bij het huwelijk van zijn dochter Agatha Adriana, geeft hij *directeur van de stoombootmaatschappij*. als beroep op.

In die tijd is er veel inwoning in dit pand:

- Leendert Maria en Jan Christiaan Metz van 9 oktober 1889 tot 26 juni 1890
- Jan Boer van 23 juli 1890 tot 2 november 1891
- Gerrit Johannes Costermus Bout van 20 maart 1893 tot 17 november 1893.

³ "*Van Kraaijenbosch tot Havenkwartier*" pag. 59, P.J. in 't Veld.

⁴ "*Waterleiding in Oud-Beijerland*" pag. 19, P.J. in 't Veld.

Op 26 april 1905 verhuist het gezin van Arie Scheer naar West Voorstraat 11. Arie Scheer blijft wel eigenaar van het pand, want in een notariële akte van 30 oktober 1908 is hij nog vermeld als eigenaar. Het Kadastraal nummer is inmiddels sectie D no. 2125.

De op 30 december 1841 (akte 88) in Steenderen geboren notaris Jacob Willem de Feijfer komt als huurder vanaf West Voorstraat 25 in het pand.

Hij is sinds 30 december 1890 notaris in Oud-Beijerland.

Jacob Willem de Feijfer overlijdt in dit pand op 19 mei 1903 aan TBC.

Stempel van notaris de Feijfer..

De Oud-Beijerlandse huisarts Dr. J. F. Ph. Hers schrijft op 21 mei 1903 aan zijn zoon Floris:

“je zult het wel in de courant hebben gelezen De Feijfer is overleden, een neef (D. van der Horst) dokter te Asperen en de heer Ten Doesschate zijn executeur testamentair. Wij hebben hem gisteren begraven. De neef, Ten Doesschate , van Sant en Greven, Bastert (kantonrechter) en grootvader Hers, Verhagen de buurman en ik. Hij is de laatste tijd snel achteruit gegaan. Van Lith gaat in zijn huis wonen, die woont nu tijdelijk in de pastorie en komt nu midden in de gemeente te wonen”

Op 3 juli 1903 schrijft Dr. Hers aan zijn zoon Floris:

“Van Lith zal eerdaags zijne nieuwe woning betrekken hij heeft haar laten ontsmetten omdat De Feijfer aan tuberculose is overleden. Nu dat is verstandig”

Het pand heeft dan als huisadres Bijl wijk B no. 73.

Zoals uit de brief van Dr. Hers aan zijn zoon blijkt komt de op 11 december 1863 (akte 74) in Uitgeest geboren burgemeester Adrianus van Lith in het pand wonen. Hij is bij Koninklijk Besluit van 28 november 1893, no. 22 benoemd tot burgemeester van Oud-Beijerland.⁵

Op 4 mei 1900 (akte 65) trouwt Adrianus van Lith in Apeldoorn met de op 22 februari 1875 (akte 131) in Zwolle geboren Arnolda Geertruida Krol.

In het huwelijk zijn twee zonen in Oud-Beijerland geboren:

- Adrianus Pieter geboren 26 juni 1901 en
- Pieter Diderik Adrianus geboren op 20 juni 1904.

⁵ “Burgemeesters van Oud-Beijerland 1852- 2005” pag. 74, P.J. in

Het gezin Van Lith

Adrianus van Lith heeft in zijn korte periode als burgemeester veel tot stand kunnen brengen. In zijn periode komt er een verbinding van de stoomtram tussen Krooswijk en Oud-Beijerland tot stand. Hij is ook een van de initiatiefnemers van de oprichting van het “Groene Kruis” en van de Ambachtsschool.

Op zijn verzoek krijgt hij bij Koninklijk Besluit van 11 november 1907, no. 52 eervol ontslag als burgemeester van Oud-Beijerland. De reden van zijn plotselinge vertrek als burgemeester is niet bekend. Het gezin vertrekt op 13 november 1907 naar Haarlem. Adrianus van Lith overlijdt in Den Haag op 8 december 1937.

Na het vertrek van het gezin Van Lith wordt het pand weer verhuurd. Uit Numansdorp komt de op 21 mei 1872 (akte 95) in `s- Gravenzande geboren, opzichter van Waterstaat Jacob Cornelis Eendenburg in het pand wonen, samen met zijn op 31 januari 1871 in Naaldwijk geboren echtgenote Catharina Gerardina van der Laan met wie hij op 30 mei 1897 (akte 15) in Naaldwijk is getrouwd. Hun kinderen: Pieter Jacobus (1898), die op 21 september 1912 naar Rotterdam vertrekt; Agatha Catharina Gerardine (1900) en Janna Sophia Cornelia (1904).

Het echtpaar vertrekt naar Amersfoort op 7 mei 1913.
Het huisadres is dan Bijl wijk B no. 74.

Dan komt de zoon van eigenaar Arie Scheer in het pand; De op 15 december 1884 (akte 203) geboren fruitkweker en varkensfokker Anthony Scheer, die op 21 augustus 1913 (akte 30) is getrouwd met de op 29 mei 1888 (akte 61) in Strijen geboren Magdalena Adriana Troost. Op 5 december 1916 wordt hun dochter Nelly Adriana geboren. In 1919 koopt Anthony Scheer het pand van zijn vader. (bron: Kadaster art. 3412- 1).

In de Tweede wereldoorlog komen vanuit Rijswijk op 16 december 1942 de beide zussen van Magdalena Adriana Troost, Clazine en Maaïke Troost inwonen. Zij blijven hier tot 12 januari 1946. Dan vertrekken zij weer naar Rijswijk.

Magdalena Adriana Troost overlijdt op 21 februari 1961 in Rotterdam. Na haar overlijden komt, als inwonend huishoudster Janneke de Vries-Korporaal uit Klaaswaal. Wanneer Antony Scheer op 16 oktober 1971 (akte 46) in Oud-Beijerland overlijdt, blijft zijn huishoudster er tot 1 juni 1973 wonen. Zij vertrekt op 1 juni 1973 naar Rotterdam.

Na het overlijden van Anthony Scheer is er een boedelscheiding. Het pand wordt toebedeeld aan dochter Nelly Adriana, die in het pand blijft wonen. (bron: Kadaster art. 8118- 1).

Er volgt een tijd met veel inwoning:

- Johanna Nijmolen komt vanaf Johan Vermeerstraat op 1 februari 1973, vertrekt op 24 mei 1974 naar Winterswijk
- C.M. Verboom- de Ruiter en Cornelis de Ruiter komen vanaf Grebbestraat in oktober 1974, vertrekken in november 1974 naar Karel Doormanstraat.
- Henrica Reinders komt vanuit Emmen in december 1974, vertrekt in juni 1975 naar Steyldiep., evenals de in januari 1975 uit Rotterdam komende Willemijntje van Ooijen.

Nelly Adriana Scheer verhuist in oktober 1993 naar een pand in de Molenaar.

Het pand wordt verkocht aan J.D. Koolhaas en Jolanda Overbeeke die hier vanaf Boomgaardstraat 2 komen wonen in oktober 1993.

In februari 1998 is een bouwvergunning afgegeven voor de afbraak van de bestaande schuur en de bouw van een nieuwe betonnen schuur.

Opstal Bijl 8

Sinds 2004 is het pand aangewezen als gemeentelijk monument met als motivatie:

“Woonhuis op rechthoekige plattegrond met vier vensterassen. Twee hoge woonlagen, plus zolder met mezzanino. Gevel van rode baksteen in staand verband met speklagen in gele steen. Brede geprofileerde raaml ijsten in stuc met bekroning in lofwerk. Onder fries en raamkozijnen totaal drie cordonlijsten. Geprofileerde gootbak, fries met mezzaninoramen en vijf geormanteerde gootconsoles.

Lage grijze stucplint. Hardstenen voorstoep met twee hardstenen stoeppalen. De deuren en vensters zijn licht getoogde vereenvoudigde schuifvensters, met glas- in- lood in bovenlichten. Vier mezzaninoramen met getoogde bovendorpel. Originele voordeur met panelen. Het schilddak met geglazuurde Oudhollandse pannen, zwart. Originele centrale nokschoorsteen voor. In voorschild dakkapel met stolpramen..”

Monumentennummer 10.

Pieter Jan in `t Veld,
2025.

Bijl 8 – foto ca. 2015